

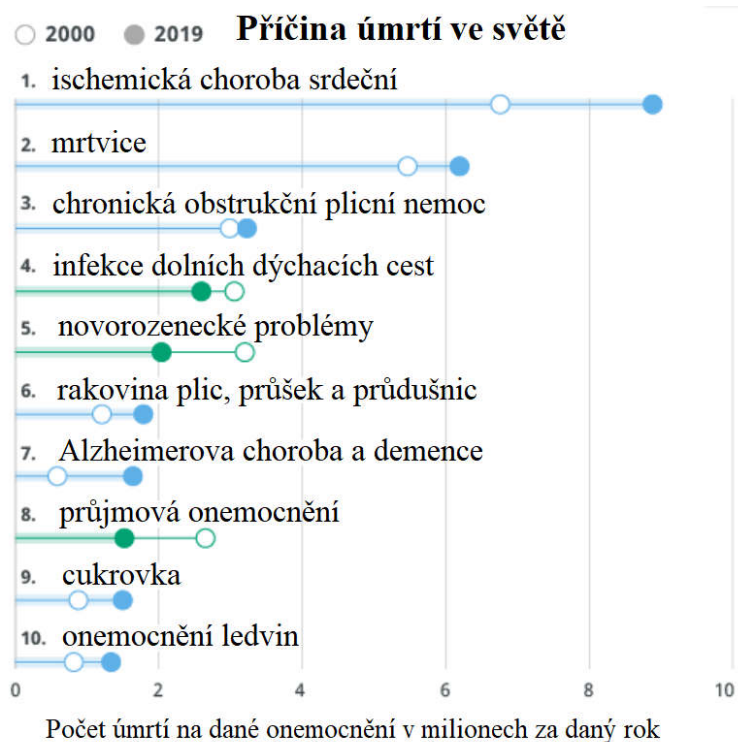
Civilizační choroby nyní v prodeji, akce 1+1 zdarma!

Zatímco se lidské populace v rozvojových zemích v oblasti Jižní Ameriky, Afriky a Indie potýkají především s hladomorem a dalšími faktory nízké životní úrovně, situace ve vyspělých zemích je úplně jiná. V oblastech Evropy, Severní Ameriky, Ruska, ale i dalších koutech světa jsou v tamní populaci obyvatel četné tzv. civilizační choroby, též označované jako „nemoci z blahobytu“ (z angl. *Diseases of affluence*), mezi které se řadí např. ischemická choroba srdeční, mrtvice, diabetes mellitus, které jsou zároveň součástí žebříčku deseti nejčastějších příčin úmrtí ve světě.

Podle WHO je tento žebříček deseti příčin zodpovědný za více než 55 % světových úmrtí. První dvě zmíněné příčiny v něm dokonce obsazují první dvě pozice (ischemická choroba srdeční 16 %, mrtvice 11 % světových úmrtí). Diabetes mellitus se poté z devátého místa příčin světových úmrtí přesune až na šestou pozici u relativně bohatších zemí. Zde se rovněž do žebříčku prvních deseti příčin úmrtí dostane i hypertenzní onemocnění srdce.

Společným průvodním faktorem, který může vést ke všem čtyřem zmíněným civilizačním chorobám je obezita. K roku 2016 trpěla přibližně čtvrtina světové populace nadváhou (1,9 mld. lidí), a do kategorie obézních se téhož roku řadilo přibližně 9 % světové populace. Příčinou civilizačních chorob jsou zejména špatné stravovací návyky, sedavé zaměstnání spojené s nízkou fyzickou aktivitou i ve volném čase, a nakonec i nezdravé návykové aktivity (kouření tabákových výrobků, nadměrná konzumace alkoholu, sladkých nápojů a sladkých potravin).

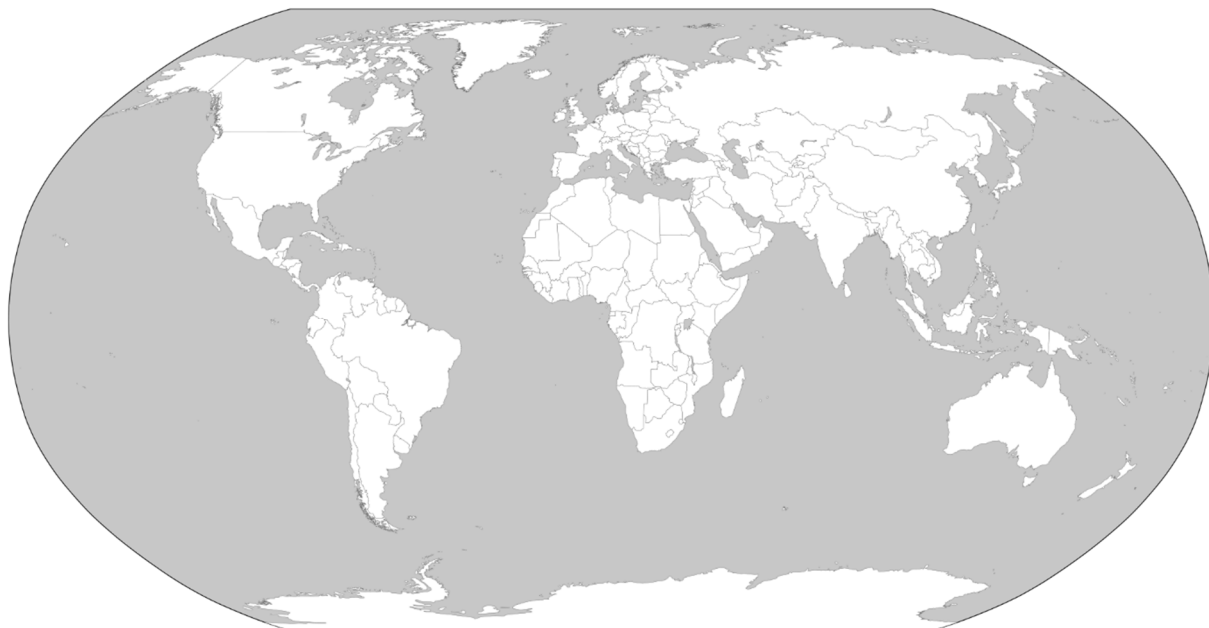
Jako poznámku pod čarou lze dodat, že dvě třetiny obětí nemoci COVID-19 do června 2020 v ČR měly zároveň závažné zdravotní problémy, z nichž první pozici obsadila ischemická choroba srdeční (39 %), druhé místo poté obsadil diabetes (26 %) (pozn. zdroj typ diabetu nespecifikuje), třetí místo chronická porucha srdečního rytmu (20 %), osmé místo ateroskleróza (12 %).

(Graf přejet a upraven z <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/the-top-10-causes-of-death> dne 6. 3. 2022.)

Úlohy:

1. Níže na slepé mapě světa vyznač aspoň tři oblasti, kde se lidé pravděpodobně potýkají s nadváhou či obezitou.

2. Přiřaď jednotlivá onemocnění k jejich charakteristikám.

A	Ischemie	1.....	je onemocnění, při kterém je vysoká koncentrace glukosy v krvi v důsledku nedostatku insulinu.
B	Mrtvice	2.....	je onemocnění, při kterém dochází k poruše vedení elektrických vzruchů v srdci.
C	Diabetes mellitus (cukrovka)	3.....	znamená zvýšené množství tukové tkáně v těle.
D	Hypertenze	4.....	je onemocnění, při kterém dochází k nedostatečnému prokrvení tkání.
E	Obezita	5.....	je onemocnění, při kterém dojde k přerušení krevního zásobování obvykle srdce nebo mozku vlivem krevní sraženiny.
F	Ateroskleróza	6.....	je onemocnění, při kterém dochází k častému zvýšení krevního tlaku nad 140/90 mmHg.
G	Porucha srdečního rytmu	7.....	je zánětlivé onemocnění, při kterém dochází k ukládání lipidů, pojivové tkáně a krevních buněk v cévní stěně.

3. Jaké aktivity ve tvém životě nebo v životě tvých rodičů či prarodičů přispívají rozvoji civilizačních chorob?

4. Vymysli aspoň tři konkrétní způsoby, kterými by si přešel civilizacním chorobám ve tvém životě?
5. Za předpokladu, že $\frac{1}{4}$ světové populace (tedy 1,9 mld. lidí) trpí nadváhou a celkem 9 % lidí je obézních. Vypočítej, kolik lidí (v rádech milionů) na světě je obézních?
6. Práce s grafem...

A	Mrtvice měla v roce 2019 na svědomí přibližně 4x více obětí než cukrovka.	(ANO/NE)
B	Novorozenecké problémy a mrtvice měli v roce 2019 na svědomí dohromady více obětí než ischemická choroba srdeční.	(ANO/NE)
C	Mrtvice, infekce dolních dýchacích cest a rakovina plic (každé onemocnění zvlášť) měli v roce 2000 nižší počet úmrtí za rok než v roce 2019.	(ANO/NE)
D	Nižší počet úmrtí za rok v roce 2019 proti roku 2000 byl zaznamenán jen u 4 z 10 uvedených onemocnění v grafu.	(ANO/NE)
E	U onemocnění cévní a dýchací soustavy, kromě infekce dolních dýchacích cest, došlo k relativnímu zvýšení počtu úmrtí za rok v roce 2019 proti roku 2000.	(ANO/NE)